

Попук Наталія

студентка

Томчук Віктор

асистент

Вінницький національний аграрний університет

м. Вінниця

ОПТИМІЗАЦІЯ ГРОШОВИХ ПОТОКІВ НА ПІДПРИЄМСТВАХ АПК

Управління грошовими потоками підприємств – це складний неперервний циклічний процес. Під циклом управління грошовими потоками розуміється система послідовних етапів багаторазово повторюваного процесу прийняття і реалізації стратегічних та оперативно-тактичних рішень з управління грошовими потоками.

Грошовий потік підприємства являє собою сукупність розподілених у часі надходжень і виплат коштів, генерованих його господарською діяльністю.

Аграрні підприємства в сучасних умовах намагаються самостійно забезпечити власну фінансову стабільність. Проте розвиток бартерних відносин, нерозвиненість конкуренції, недосконалість земельних відносин, значна дебіторська та кредиторська заборгованості свідчать, що фінансові відносини в умовах ринкових перетворень не можуть бути врегульовані самими лише сільськогосподарськими підприємствами. Для цього необхідна відповідна фінансова підтримка з боку держави.

Наявність на підприємстві обігових коштів у достатній мірі є запорукою нарощення активів, підвищення рівня рентабельності, ліквідності і, як результат, забезпечення фінансової рівноваги і платоспроможності.

Збалансування рівня оборотного капіталу досягається шляхом аналізу наявних грошових коштів, визначення обсягів їх надлишку чи дефіциту і проведення заходів для врівноваження та оптимізації грошових потоків.

Питаннями, пов'язаними з оптимізацією грошових потоків підприємств займалося багато вітчизняних та зарубіжних вчених, серед яких: І.О. Бланк, М.Д. Білик, О. Демініна, Л. О. Добрик та інші. Не зважаючи на велику кількість наукових праць дане питання потребує подальшого поглибленого дослідження.

Для розрахунку руху грошових коштів використовують таке рівняння:

$$\Delta GK = \Delta O + \Delta BK - \Delta HZ, \quad (1)$$

де ΔGK – зміни грошових засобів за звітний період; ΔO – зміни обов'язків за звітний період; ΔBK – зміни власного капіталу за звітний період; ΔHZ – зміни не грошових засобів за звітний період.

Таким чином, збільшення зобов'язань або власного капіталу є джерелом збільшення грошових коштів, а зростання не грошових засобів означає використання грошових коштів (скорочення).

Управління грошовими потоками аграрних підприємств є важливою складовою частиною загальної системи управління його фінансовою діяльністю. Воно дозволяє вирішувати різноманітні задачі фінансового менеджменту і

підпорядковане його головній меті.

Процес управління грошовими потоками підприємства базується на визначених принципах, основними з яких є [2]:

1. Принцип інформативної вірогідності. Як і кожна управлінська система, управління грошовими потоками підприємства повинне бути забезпечене необхідною інформаційною базою. Створення такої інформаційної бази представляє певні труднощі, тому що пряма фінансова звітність, що базується на єдиних методичних принципах бухгалтерського обліку, відсутня.

2. Принцип забезпечення збалансованості. Управління грошовими потоками підприємства має справу з багатьма їх видами, розглянутими в процесі їхньої класифікації. Реалізація цього принципу пов'язана з оптимізацією грошових потоків підприємства в процесі управління ними.

3. Принцип забезпечення ефективності. Грошові потоки підприємства характеризуються істотною нерівномірністю надходжень і витрат коштів у розрізі окремих тимчасових інтервалів, що приводить до формування значних обсягів тимчасово вільних грошових активів підприємства. Реалізація принципу ефективності в процесі управління грошовими потоками полягає в забезпеченні ефективного їхнього використання шляхом здійснення фінансових інвестицій підприємствами.

4. Принцип забезпечення ліквідності. Висока нерівномірність окремих видів грошових потоків породжує тимчасовий дефіцит коштів підприємства, що негативно позначається на рівні його платоспроможності. Реалізація цього принципу забезпечується шляхом відповідної синхронізації позитивного і негативного грошових потоків у розрізі кожного тимчасового інтервалу розглянутого періоду.

Науковці виділяють три групи методів оптимізації грошових потоків [4]:

✓ методи оптимізації за обсягами: залучення стратегічних інвесторів з метою збільшення обсягу власного капіталу, проведення додаткової емісії акцій, залучення пільгових кредитів, будівель які не використовуються;

✓ методи оптимізації в часі: розроблення графіків податкових платежів, закупівлі сировини, матеріалів та врівноваження їх з термінами реалізації продукції, встановлення порядку здійснення розрахункових операцій;

✓ методи максимізації чистого грошового потоку: підвищення ефективності використання ресурсів та прискорення фінансового циклу підприємства.

Об'єктами оптимізації в цьому випадку будуть: позитивний грошовий потік; негативний грошовий потік; залишок грошових активів.

В Україні провідну роль у реформуванні аграрних підприємств відіграють такі основні фінансові чинники: еквівалентність обміну між товаровиробниками в АПК; оподаткування сільськогосподарських підприємств; стабілізація фінансового становища агропромислових підприємств.

Найважливішою передумовою здійснення оптимізації грошових потоків є вивчення факторів, що впливають на їхні обсяги і характер формування в часі. Ці фактори можна підрозділити на зовнішні і внутрішні. Відповідно зовнішні фактори: кон'юнктура товарного ринку; кон'юнктура фінансового ринку, система оподаткування підприємств, доступність фінансового кредиту;

можливість залучення засобів безкоштовного цільового фінансування. Що стосується внутрішніх факторів – життєвий цикл підприємства; тривалість операційного циклу; коефіцієнт операційного левериджа; амортизаційна політика підприємства. Характер впливу розглянутих факторів використовується в процесі оптимізації грошових потоків підприємства.

Результати оптимізації грошових потоків підприємства одержують своє відображення в системі планів формування і використання коштів у майбутньому періоді.

В Україні провідну роль у реформуванні аграрних підприємств відіграють такі основні фінансові чинники: еквівалентність обміну між товаровиробниками в АПК; ефективне кредитне забезпечення аграрних товаровиробників; оподаткування сільськогосподарських підприємств; стабілізація фінансового становища агропромислових підприємств.

Отже, грошові кошти є складною й багатоплановою фінансовою категорією, що використовується як інструмент оцінки, засіб платежу та заощадження, є ресурсом і результатом діяльності агропромислових підприємств, адже вона є важливою передумовою успішного ведення господарської діяльності. Досягається налагодженням ритмічної та ефективної роботи підприємств і вмілим управлінням виробничими фондами та джерелами їх формування. Тому, з огляду на безсумнівне значення коштів як основного елемента забезпечення фінансової стійкості підприємства оптимізація й управління грошових потоків повинні стати одним із найважливіших напрямів діяльності підприємств.

Список використаних джерел

1. Бланк І.О. Управління фінансами підприємств : Підручник. – К.: КНТЕУ, 2009. – 780 с.
2. Деменіна О. Управління грошовими потоками в межах концепції фінансової рівноваги підприємства / О. Демініна // Актуальні проблеми економіки. – 2008. – №7. – 14–18с.
3. Драч В.І. Грошові потоки підприємства / В.І. Драч // Держава та регіони. Серія: економіка та підприємництво. – 2008. – № 3. – С. 116–118.
4. Тимош І. Оптимізація грошових потоків у системі підприємницької діяльності / І. Тимош // Економічний аналіз. – 2010. – №3. – С. 244–246.

